

СПРАВА «БУДАЄВА ПРОТИ УКРАЇНИ»

(CASE OF BUDAYEVA v. UKRAINE)

(заява № 75485/12)

Стислий виклад рішення від 09 березня 2023 року

04 червня 1993 року прокуратура Київського району м. Одеси порушила кримінальну справу за фактом смерті сина заявниці, який загинув 29 травня 1993 року у результаті дорожньо-транспортної пригоди під час зіткнення з міліцейським службовим автомобілем, яким керував Г. Декілька разів Г. обирався запобіжний захід у вигляді підписки про невиїзд, який згодом скасовувався. У липні 1994 слідчий закрити кримінальне провадження щодо Г. у зв'язку з відсутністю в його діях складу злочину. Ця постанова була скасована. У квітні 1996 року розслідування було закінчено, а кримінальну справу направлено до суду для розгляду по суті. У зв'язку з численними неявками Г. у судові засідання його було оголошено у розшук, а у вересні 2009 року затримано. У квітні 2010 року Київський районний суд м. Одеси ухвалив обвинувальний вирок щодо Г., який було скасовано Апеляційним судом Одеської області (далі – апеляційний суд) як необґрунтований, а справу направлено на додаткове розслідування. Після закінчення додаткового розслідування Приморський районний суд м. Одеси ухвалив обвинувальний вирок щодо Г., який також було скасовано апеляційним судом, а справу направлено до суду першої інстанції на новий розгляд. Суд першої інстанції направив справу прокурора на додаткове розслідування, а згодом повернув обвинувальний акт прокурору для усунення процесуальних недоліків. Станом на лютий 2017 року додаткове розслідування усе ще тривало. До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявниця скаржилася за статтями 2 і 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), що розслідування та подальший судовий розгляд обставин смерті її сина не були ефективними, а також за пунктом 1 статті 6 Конвенції, що її цивільний позов про відшкодування шкоди залишався без розгляду протягом тривалого часу. Європейський суд, якому належить провідна роль щодо здійснення юридичної кваліфікації фактів справи, вирішив, що зазначені скарги мають розглядатися лише за статтею 2 Конвенції. Насамперед Європейський суд зазначив, що первинне розслідування події, яка призвела до смерті сина заявниці, було розпочато 04 червня 1993 року та закінчено до 11 вересня 1997 року, тому цей період не підпадає під сферу дії юрисдикції Європейського суду *ratione temporis*, у зв'язку з чим цю частину заяви слід визнати неприйнятною відповідно до підпункту «а» пункту 3 і пункту 4 статті 35 Конвенції. Щодо періоду після 11 вересня 1997 року Європейський суд наголосив, що не кожне розслідування обов'язково має бути успішним або дійти висновку, який співпадає з викладом подій скаржника, проте воно, у принципі, має бути здатним призвести до встановлення фактів справи, а якщо твердження виявляться правдивими – до встановлення та покарання винних осіб. Європейський суд звернув увагу на низку

суттєвих недоліків щодо розслідування, зокрема, що розшук Г. тривав близько тринадцяти років, а також, що кримінальну справу декілька разів повертали на додаткове розслідування внаслідок невжиття слідчими достатніх заходів. Європейський суд дійшов висновку, що недостатня ретельність та оперативність підірвали здатність органів державної влади встановити обставини справи та констатував порушення процесуального аспекту статті 2 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1. Оголошує прийнятною скаргу за процесуальним аспектом статті 2 Конвенції щодо періоду проведення провадження на національному рівні після 11 вересня 1997 року, а решту скарг у заяві – неприйнятними.

2. Постановляє, що було порушено процесуальний аспект статті 2 Конвенції.

3. Постановляє, що: (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявниці 6 000 (шість тисяч) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди; ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу; (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

4. Відхиляє решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції.»